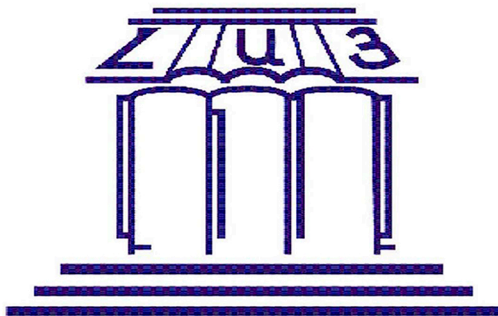

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

355X

F-99

Հ. Ս.

Հ. Ս. Խ. Հ.

Պրոֆեսորներ բոլոր լեզուների, միացված

ՅԱ. ԲՐՈՆԻՆ

ԼԵՆԻՆԸ ՅԵՎ ԿԱՐՄԻՐ ՔԱՆԱԿԸ

Ռուս. բարձ. վ. Մոսկով

300

355(47)
F-91

Մոսկովյան Ռազմ. Հրատ. պատմությունը հրատարակել է
Մոսկովյան Ակցիոններական Հրատարակչական
Ընկերությունը

Յ Ա Ն Կ

1. Մեր կուսակցութեանն և ստեղծել կարմիր բանակի	5
2. 23 տարի սրանից առաջ	7
3. 1905 թվի հեղափոխութեանը	12
4. Դեկտեմբերյան ապստամբութեանը	17
5. 1905 թվի հեղափոխութեան դասերը	20
6. Իլյինը ղեկավարում և Հոկտեմբերյան ապստամբութեանը	23
7. Կարմիր զվարդիայից զեպի կարմիր բանակը	32
8. Խորհրդային իշխանութեան համար կարմիր բանակի մղած պայքարի յետոն շրջանում	36
9. Ինչու հաղթեց կարմիր բանակը	45
10. Առաջնորդի պատգամը	50

355 (47)

Բ. Գ. Բ.

Ս. Ս. 2. Ս.

2. Ս. Ս. 2.

Պոլեմարներ բոլոր յեկրների, միացե՛ք

ՅԱ. ԲՐՈՆԻՆ

300

2637-ԲՐ

ԼԵՆԻՆԸ ՅԵՎ ԿԱՐՄԻՐ
ԲԱՆԱԿԸ

1003
19749

Ռուս. քաղգ. վ. Ծովյան

Պետական Ռազմ. Հրատ. պատվերով հրատարակել և
Մոսկվայի Ակցիոներական Հրատարակչական
Ընկերութիւնը

ՅԵՐԵՎԱՆ

1926

06 MAR 2013

40.791

Я. БРОНИН

Ленин и Красная Армия

НА АРМЯНСК. ЯЗЫКЕ

По заказу Государственного Военного Издательства
исполнено Московским Акционерным Издательским
Обществом

ЭРИВАНЬ

1926 г.

ՏՐԵՍՏ ԿԱՎԱՅԻՆ ՏՊԱՐԱՆ

Գրքի. 170բ.

աշտ. 5129

Տիրաժ 3000

Վ. Ի. Լենին

ՄԵՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆ Ե ՍՏԵՂԾԵԼ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ

Կարմիր բանակի հիմնադրման որը համարվում է 1918 թվի փետրվարի 23-ը: Այդ որը ժողովրդական Կոմիտեների Խորհուրդը գեկրետ (վորոշում) հրատարակեց «կազմակերպել նոր բանակ «Բանվորա-Գյուղացիական Կարմիր Բանակ» անունով:

Բայց բոլորովին սխալ կը լինեք մտածել, վոր միայն յոթ տարի առաջ մենք ձեռնարկեցինք կազմակերպելու հեղափոխության զինված ուժը:

Կոմունիստների—Բոլշևիկների կուսակցությունը, իր առաջնորդ Լենինի գլխավորությամբ, իր գոյության սկզբից աշխատել է կազմակերպել հեղափոխական ռազմական ուժեր:

Ընկ. Լենինի աշակերտներից մեկը՝ ընկ. Զինովյեվը, ասում է. «Կախաղաններով հարուստ ճանապարհով անցնելով, մեր կուսակցությունը վոչ թե մեկ կամ յերկու տարում, այլ յերկու տասնյակ տարիներից ավելի անշեղ կերպով պատրաստեց Կարմիր բանակի ապագա կազմը»:

Ահա թե ինչու 1917 թվի հոկտեմբերին տեղի ունեցավ այն՝ ինչ վոր շատերին հրաջք եր թվում, այդ Ժամանակ մի գիշերվա մեջ մեզ մոտ աճեց Կարմիր Գվարդիան, վորը հետո շատ կարճ ժամանակամիջոցում վերացվեծ Կարմիր բանակի:

Այն կուսակցությունը, վորին գլխավորում եր Վլադիմիր Իլիչ Լենինը, վորին նա սեղծեց, վորին

ճա 6վիւեց իւ արլուճը, 20—25 տարիների ընթաց-
քում պատրասեց Կարմիր բանակի կազմակերպումը:

Հաղթական Կարմիր բանակի կազմակերպումը
Կոմունիստական Կուսակցութիւնը պատրաստեց իր
յերկար, հաստատակամ պայքարով:

23 ՏԱՐԻ ՍՐԱՆԻՑ ԱՌԱՋ

«Ներկայումս, յերեկի, բոլորը կը համաձայնվեն,
վոր մեզի պէտք է մտածենք մեր մասին յիշ պատրաս-
տվենք մեր համար»:

Այսպես եր գրում իլլիշը 1902 թվին (սինչ անել)
գրքում) ցարական կարգերը տապալելու համար զին-
ված ապստամբութեան մասին:

Այդ ինչպիսի ժամանակներ ելին:

Այժմ ամեն մի աշխատավոր գիտե, վոր առանց
պայքարը ղեկավարող կուսակցութեան հեղափոխու-
թեան հաղթանակը անհնար է:

Կոմունիստական կուսակցութիւնը բանվոր դա-
սակարգի առաջապահ ջոկատն է:

Կուսակցութեանը բոլոր աշխատավորներին ցույց
է տալիս հաղթանակի ճանապարհը: Այս բանը մենք
տեսանք մեր յերկրի որինակով, այսպես է նաև միա-
ցած բոլոր յերկրներում: Բայց այն ժամանակները
(1902 թ.) բանվոր դասակարգը դեռ ամբողջովին չէր
յուրացրել կուսակցութեան անհրաժեշտութիւնը:

Հարկավոր եր մեծ աշխատանք տանել բանվոր-
ների մեջ կուսակցութեան խնդիրները պարզաբանե-
լու համար: Հարկավոր եր կովել այն բոլոր մարդ-
կանց դեմ, վորոնք բանվորների բարեկամ անվան
տակ՝ դավաճանորեն չեյին ընդունում կուսակցու-
թեան անհրաժեշտութիւնը: Հենց այս աշխատանքն
եւ կատարեց Լենինը «Իսկրա» («Կայծ») թերթի միջո-
ցով, վորը հրատարակվում եր արտասահմանում և
ցարական կառավարութիւնից դադարի, տարածվում
Ռուսաստանում:

Ավելի լրիվ կերպով Լենինը իր հայացքները արտահայտեց հիշյալ՝ «Ինչ անել» գրքում:

Լենինը պահանջում էր, վոր կուսակցութիւնը պետք է յերկաթյա կարգապահությամբ համախմբված լինի: Թող նա փոքրաթիվ լինի, բայց նրա մեջ պետք է ժանհն միայն բանվոր դասակարգի գործին նվիրված մարտիկներ. պետք է ընդունվեն միայն նրանք, ովքեր պատրաստ են ամբողջապես նվիրվելու հեղափոխական պայքարին: Կուսակցական կազմակերպութիւնը պետք է կառուցվի այնպես,—ասում է Լենինը—վորպեսզի նա ամենալավ կերպով կարողանա պատրաստել և ղեկավարել ցարի և կալվածատերերի դեմ ուղղված զինված ապստամբութիւնը:

Այսպիսի կուսակցութեան ամուր հիմքը զրկեց 1903 թվի ապրիլ-մայիսյան համագումարին: *)

Լենինի հետ գնաց համագումարի մեծամասնութիւնը, վորտեղից և առաջ յեկավ Բոլշևիկ (մեծամաս-

*) Այդ կուսակցութեան, յերկրորդ համագումարն էր: Առաջինը կայացավ 1898 թվին: Յեկել էին ընդամենը 9 պատգամավորներ: Այն ժամանակ դեռ շատ քիչ էին գիտակից բանվորներ, վորոնք հասկանում էին կուսակցութեան կազմելու անհրաժեշտութիւնը: Գրեթե բոլոր 9 ընկերները ձերբակալվեցին ցարական դահիճների կողմից, յերբ համագումարը վերջացավ: Դրա համար էլ չհաջողվեց կուսակցութեան գոյութեան ուժեղ սկզբնավորութիւն գնել: Միայն կոչ արձակվեց կուսակցութիւն կազմելու համար:

նական անունը: *) Սեեդովեց համախմբված մարտական կուսակցութիւն, վորը ամենագլխավոր պայմանն է աշխատավորների ազատագրման պայքարի համար: **)

Կուսակցութիւնը իր մոտավոր խնդիրն էր համարում կռիւ պատրաստվելու միապետութեան դեմ. ընդ սմին իրենց աշխատանքը բոլշևիկները տանում էին վոչ միայն բանվորների շրջանում, այլ նաև ջանք էին թափում փոխադրել գյուղում:

Դեռ այն ժամանակ Բոլշևիկ հասկանում էր, վոր յեկող կռիւները, հաջողութիւն կունենան միայն բանվորների և գյուղացիների միասնական պայքարով: 1901 թվին («Պրոլետարիատ և գյուղացիութիւնը» հոգւածում), ընկ. Լենինը, նկարագրելով գյուղացիութեան հոսահատական դրութիւնը, ասում է «Հարց

*) Մեր կուսակցութիւնը մինչև 1918 թիվը կոչվում էր «Ռուսաստանի սոցիալ-դեմոկրատական Բանվորական Կուսակցութիւն (բոլշևիկներ)»: Կուսակցութեան 7-րդ համագումարին (1918 թվի մարտին) նա վերանվանվեց «Ռուսաստանի Կոմունիստական Կուսակցութեան (բոլշևիկներ)»: Կրճատ կերպով՝ Ռ. Կ. Կ. (բ):

**) Փոքրամասնութիւնը դեմ էր Լենինին՝ մարտական ու կարգապահ կուսակցութիւն ստեղծելուն: Այստեղից էլ առաջացավ մենշևիկների (փոքրամասնականներ) անունը: Հիմա նրանց ամեն մի աշխատավոր ճանաչում է, վորպես խորհրդային իշխանութեան ամենավտար թշնամիներ: Այն ժամանակ մենշևիկներին հետ միասին Լենինին դեմ էր նաև ընկ. Տրոցկին:

ե առաջ գալիս, ի՞նչ յեւր գտնել յեւ ի՞նչ միջոցներով ձեռք բերել գրութեան բարեկամութիւնը:

Կապիտալի ճնշումից մահը գյուղացիութիւնը կարող եւ ազատվել՝ սիայն հաբելով բացվորակաց շարժման, ոգնելով նրան սոցիալիզմի համար մղած նրա պայքարին *):

1903 թվին Իլլիչը մի գրքուկով դիմեց գյուղի աղքատներին: Յոթերորդ գլխում գրում եւ 1902 թվի զարնան տեղի ունեցած գյուղացիական ապստամբութիւնները մասին (Պոլտավայի, Սարկովի եւ ուրիշ նահանգներում): «Գյուղացիները չէին մտածում, որ ճշմարտութիւնն եւ սկսեցին լավ վիճակ փնտռել: Գյուղացիները վորոշեցին—եւ շատ ճիշտ վճռեցին—վոր ափելի լավ եւ մեռնել՝ կռիւ մղելով ճշմարտութիւնը դեմ, քան թե մեռնել քաղցից, առանց պայքարի: Բայց գյուղացիները լավ վիճակ ձեռք չբերին: Յարական կառավարութիւնը նրանց դեմ զինվորներ ուղարկեց, վորպես թշնամիներ եւ գյուղացիները ջարդվեցին. գյուղացիների վրա կրակ բաց արին, շատերին սպանեցին, գազանաբար տանջեցին, մեռցնելու չափ մտրակեցին, չարչարեցին»: «Ռուսական բանվոր դասակարգը—շարունակում եւ Իլլիչը,—միշտ կը հարգի նահատակների, ցարական ծառաների կողմից գնդակահարվածների հիշատակը: Այդ նահատակները բանվոր ժողովրդի ազատագրման եւ բախտավորութեան մարտիկներն

*) Սոցիալիզմն այնպիսի հասարակարգ եւ, վորտեղ չկան ճնշվողներ եւ շահագործողներ: Սոցիալիզմի համար են կոչում մեր կուսակցութիւնը եւ բոլոր յերկրների կոմունիստական կուսակցութիւնները:

եյին... Դիտակից բանվորները ամբողջ ուժով կախառնեցին ոգնել գյուղացիներին, պարզ կերպով հասկանալ. թե ինչպէս ճշմարտութիւնը (1902 թ.), եւ ինչպէս պետք եւ անել, վորպեսզի հաղթանակը մնա գյուղացիներին եւ բանվորներին եւ չեւ թե ցարական ծառայողներին:

«Գյուղացիական ապստամբութիւնը ճշմարտութիւնն եւ նա պատրաստված չէր»:

«Գյուղացիական ապստամբութիւնը ճշմարտութիւնն եւ նա պատրաստված չէր»:

«Վորպեսզի ապստամբութիւնը հաջողվի, անհրաժեշտ եւ, վոր եւ լինի գիտակից յեւ պատրաստված, ընդգրկել ամբողջ Ռուսաստանը ու միութիւնը լինի բաղադրի բանվորութեան հետ»:

Շուտով վրա հասավ 1905 թ. հեղափոխութիւնը: Ապստամբութիւնը իսկապէս վոր ընդգրկեց ամբողջ Ռուսաստանը:

1905 ԹՎԻ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆԸ

1905 թվի հունվարի 9-ին Պետերբուրգի (ներկայումս Լենինգրադի) տասնյակ հազարավոր բանվորներ դիմեցին դեպի Ձմեռային պալատը, Նիկոլայ թագավորին խնդրելու համար իրենց անտանելի ծանր դրությունը թեթեացնելու մասին: Այն ժամանակ դեռ շատ բանվորներ հավատում էին, վոր կարիլի յի «վոդորմած թագավորից» ազատություն խընդրել և գնացին նրա մոտ «ճշարտություն և արդարություն փնտռելու»: Արյունարբու դահիճ Նիկոլայը բանվորներին հրացանների և գնդացիների համազարկով պատասխանեց: Հայրուրավոր բանվորներ փովեցին պալատի առաջ հրապարակի, վրա: Այս «Արյունալի կիրակին» բանվոր դասակարգի աչքը բաց արեց: Բանվորությունն սկսեց հասկանալ, վոր «բանվորների ազատագրումը, իրենց բանվորների գործ ե», վոր այդ ազատագրման համար պետք է ամենից առաջ տապալել միապետությունը:

«Բանվոր զասակարգը—գրում է Իլիշը հունվարի 12 ին—բազաբացիական կովի մեծ դաս սացաով... Ժողովրդի զինավորումը հեղափոխական մոմենտի մոտակա խնդիրներից մեկն է հանդիսանում... միայն զինված ժողովուրդը կարող է ժողովրդական ազատության իսկական հեցարանը լինել»:

Կուսակցությունն ստաց՝ ցարիզմի դեմ զինված պայքարը սկսվում է: Մեր կուսակցության Յ. րդ համագումարը, վոր տեղի ունեցավ 1905 թվի ապրիլ—մայիսին, վորոշեց.

«Զինված ապստամբություն միապետության դեմ անմիջական պայքար մղելու համար պրոլետարիատին կազմակերպելու խընդիրը՝ ներկա հեղափոխական մասնատում հանդիսանում է կուսակցության անհետաձգելի և ամենագլխավոր խնդիրներից մեկը:

Անհրաժեշտ է ձեռք առնել ամենայնոգուն միջոցներ պրոլետարիատին զինելու, զինված ապստամբության ծրագիր մշակելու և այդ ապստամբությունը անմիջականորեն ղեկավարելու համար, հավաքելով դրա համար, պետք յիղած ղեկավար, կուսակցական աշխատողների հատուկ խմբակներ»:

Կուսակցությունը յեռուն ախատանք եր տանում զինված ապստամբությունը պատրաստելու համար: Առաջ յեկան ռադիկալ կուսակցական կազմակերպություններ: Բանվորներից կազմվեցին մարտական խմբեր (дружини), ամեն ջանք թափվում եր մեծ քանակությամբ զենք զեռք բերելու համար: 1905 թվի այս մարտական խմբերն ել հանդիսանում են ապագա Կարմիր Բանակի առաջին ջոկատները:

Կուսակցությունը քիչ ուշադրություն չդարձրեց ցարական բանակի զիվորների մեջ հեղափոխական ագիտացիա մղելու վրա: Ընկ. Զինովկը պատմում է. «Դեռ 1905 թ. մենք, բոլշևիկներս, աշխատանք եյինք տանում հին ցարական բանակի անլեզալ (զադտնի) հեղափոխական խմբակներում: Յես հիշում եմ, թե ինչպես ինձ հաջողվեց, լինելով կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեյի անդամներից մեկը, կազմակերպել հեղափոխական զինվորների առաջին խմբակներ Ցար-

սկոյե Սելոյում *), Ոխտայում, ծովափին, նավակների վրա, մենք հավաքեցինք զինվոր—հեղափոխականների առաջին տասնյակներ, վորոնց կրթում եյինք՝ վորպես քոլզնիկներ:

Բոլշեկիները պարզաբանում եյին զինվորներին, վոր նրանց ստիպում են կրակել իրենց յեղբայր՝ բանվորների և գյուղացիների վրա, վոր անհրաժեշտ ե սվինը դարձնել ցարի ծառաների և կալվածատերերի դեմ:

Հեղափոխական պայքարը ամսե—ամիս ավելի և ավելի ուժեղանում եր: Քաղաքներում գործադուլներ եյին: Բանվորները թողել եյին աշխատանքը, ցույցեր եյին կազմակերպում և աշխատավորների համար ավատություն եյին պահանջում: Այս գործադուլներն ու ցույցերը շատ անգամ վերջանում եյին ցարական զինվորների հետ տեղի ունեցան արյունալի ընդհարումներով: Մի քանի տեղերում, Ողեսայում, Լոձում Կովկասում տեղի ունեցան իսկական փողոցային կռիվներ, վորոնց մեջ բանվորների մարտական խմբերը ցույց տվին պրոլետարական հերոսության որինականեր: Զինվորների մեջ նկատվեցին չենթարկվելու առանձին դեպքեր, պահեստայինների (запасных) հուզումներ: առանձին վաշտեր և նույնիսկ գնդեր հրաժարվեցին կրակել իրենց յեղբայր-բանվորների վրա: Բոլշեկիները կանգնել եյին այս ամբողջ պայքարի գլուխը և միշտ առաջին շարքերում եյին:

Բայց այս բոլոր շարժումները իրարից շատ եյին կտրված: Բանվորների և գյուղացիների պայքարի մեջ բավականաչափ համերաշխություն չկար: Մենք ար-

*) Լենինգրադին մոտիկ մի վայր ե:

դեն կարդացինք Լենինի այն խոսքերը, վոր միայն բանվորների և գյուղացիների միասնական պայքարը կարող ե՝ ապահովել հաղթանակը: Այժմ հեղափոխական պայքարը արագորեն լայնանում եր, որից որ բանվորների պայքարը սրվում եր—անհրաժեշտ եր գյուղացիների վճռական ոգնությունը:

«Ավելի կարևորը և ավելի դժվարը—գրում ե Իլյիչը—գյուղացիության մեջ աշխատելն ե: Գյուղացիությունը մանր տնտեսատերերի դասակարգ ե: Այդ դասակարգը ավելի քիչ նպաստավոր դրության մեջ ե գտնվում աղատության և սոցիալիզմի համար մղվող պայքարում, քան բանվորները: Գյուղացիները մեծ ձեռնարկությունների մեջ միացած չեն, այլ բաժանված են մասնր, կղզիացած տնտեսությունների: Գյուղացիները չեն տեսնում իրենց առաջ այնպես բաց, հայտնի, միասնական թշնամու, ինչպես բանվորները՝ կապիտալիստին ես տեսնում...»

«Գիտակից բանվորեր: Իսկական և հիմնական վտանգը ռուսական հեղափոխության համար գյուղացիական մասսայի հետամնացությունն ե, նրա պայքար մղելու անվճռականությունն ե: Պայքարեցեք այդ վտանգի դեմ, ճշմարտությունը ասացեք մինչև վերջը:

«Դանդաղել վտանգավոր ե—ասում ե Իլյիչը հունիսի 20-ին—անհրաժեշտ ե միացնել և համախմբել այն մասնավոր ապստամբությունները, վորոնք ծագում են ամեն տեղ: Այդ բռնկումները առանձին առանձին անուժ են: Ցարական կառավարության կազմակերպված ուժը կարող ե ջարդել ապստամբներին իրար հետևից, յեթե շարժումը նույնպես տարերայ-

նորեն, դանդաղ կերպով կը փոխադրվի քաղաքից քաղաք, շրջանից շրջան:

Բայց միանալով, այդ բռնկումները կարող են վերածվել հեղափոխական բոցի, այնպիսի հսկա հեղեղի, վորի գեմ չի գիմանա աշխարհի վոյ մի ուժը:

«Յեւ վայր միացումը կատարվում է հազարավոր այնպիսի ճանապարհներով, վորոնք անձանոթ են մեզ, վորոնց մասին չենք ել կասկածում: Ժողովուրդը սովորում է հեղափոխություն առաջ բերել այդ բռնկումները և ընդհարումների միջոցով...»

«Խոսք չկա: Դեռ բանվորները շատ մութն են և ընկճված, դեռ չենք խոսում գյուղացիների մասին: Բայց տեսեք, թե ինչպե՞ս է մեջքը ուղղում յերեկվա ստրուկը: Ինչպե՞ս փայլում է ազատության կրակը նույնիսկ կիսահանգչած աչքերում: Նայեցեք գյուղացիական շարժման: Նա կտրված է, անդիտակից, մենք գիտենք միայն ճշմարտության մի կտոր նրա չափի և բնույթի մասին:

Բայց մենք հասցանք գիտենք, վոր գիտակից բանվորներն ու պայաբան ցանապարհի վրա կանգնող գյուղացիները, յերկու խոսքից կը հասկանան իրար, վոր լույսի յուրաքանչյուր ցառադայր ցրանց ավելի սերտ կերպով կմիացնի ազատության պայաբանի համեր»:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐՅԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹՅՈՒՆԸ

Առաջին խոշոր մարտական յեղույթը «Պոտյոմկին» զրահանավի վրա ծագած ապստամբությունն էր: Ապստամբությունը բռնկվեց 1905 թ. հունիսի 14-ին, մեր կուսակցության Կրիմի միություն աշխատանքի շնորհիվ: Զրահապատը կարմիր դրոշ բարձրացրեց և կոչ արձակեց սև ծովյան ամբողջ նավատորմիդին միանալու «Պոտյոմկին»-ին: 13-րդ «Պոտյոմկին»-ը թափառեց Սև ծովի վրա և միայն ուսմինական իշխանություն հանձնվեց:

Այս ապստամբությունը բռնկեցիկներ թանակում և նավատորմում տարած աշխատանքների առաջին և խոշոր հաջողությունն էր:

Հաջորդ խոշոր դեպքը, Հոկտեմբերյան ընդհանուր գործադուլն էր: Նա ամբողջ բանվոր դասակարգի կողմից տարվեց այնպես կազմակերպված և միահամուռ, վոր ցարական կառավարությունը ստիպված յեղավ մի շարք գիշումներ անել:

Հոկտեմբերի 17-ին առանձին «մանիֆեստով» ցարը խոստացավ բավարարել բանվորների պահանջներին մի մասը: Բայց բանվոր դասակարգը հասկացավ, վոր այդ գիշումները արվեցին խաբելու և աշխատավորներին հանգստացնելու համար, մինչև վոր ցարական կառավարությունը նորից ուժեր կը հավաքի: Իլյիչի խոսքերով բանվոր դասակարգը ասաց իրեն.

«Հեղափոխությունը վերջնականապես կը ջախջախի և յերկրի յերեսից կը սրբի արյունաբեռ ցարի զահը»

3001
ԳԻՂԵԼ

այն ժամանակ, յերբ բանվորները նորից կը կանգնեն և իրենց հետ կը տանեն գյուղացիութեան»:

Պայքարը շարունակվում եր ամբողջ կատաղությամբ, մինչև վոր դեկտեմբեր ամսին նա հասավ իր բարձրագույն կետին: Դեկտեմբերի 7-ին (նոր տոմարով դեկտ. 20-ին), ընդհանուր գործադուլից հետո, Մոսկվայում սկսվեց դեկտեմբերյան նշանավոր ապստամբութիւնը: Գրեթէ 10 որ շարունակվեց փողոցներում բարիկադային կռիւ: Ցարական կառավարութեան կողմում շատ զորքեր կային: Ամեն մի բանվոր իր դեմն ուներ վոչ պակաս քան 10 ցարական զինվոր: Ցարական զինվորները շատ լավ էին զինված: Չնայած դրան բանվորները պայքարում էին հաստատակամ և քաջարի: Նրանք ցույց տվին ամբողջ աշխարհին, վոր բանվոր դասակարգը կարող է լավ կռվել ամենածանր պայմաններում, յերբ պայքարի գլուխը կանգնած է բուլճարիկների պես մի կուսակցութիւն:

Յերբ պարզվեց ապստամբութեան պարտութիւնը, մենչևիկներն ու մյուս դավաճանները սկսեցին փրկւթիւնթալ, թե՛ «պետք էր զենք վերցնել»: Լենինն անողորմ կերպով մտրակում եր այդ վախկոտներին և դավաճաններին:

—Ընդհակառակը— զրում է նա «Մոսկովյան ապստամբութեան դասեր» հոգովածում,—հարկավոր եր ավելի վճռական, յեռանգուն յեվ հարձակողական կերպով զենք վերցնել»:

«Հիշենք, վոր մոտենում է մեծ մասսայական պայքարը. մահվան արհամարանքը պետք է տարածվի մասսաների մեջ և ապահովի հաղթանակը... Հարձակում և վոչ թե պաշտպանութիւն՝ պետք է լինի

մասսաների լողունգը, անողորմ կերպով ջնջել թշնամիներին. այս կըլինի մասսաների խնդիրը»:

Իլյիչը կոչ արեց ուսումնասիրել դեկտեմբերյան ապստամբութեան դասերը, և ինքը ցույց տվեց այդ դասերը:

«Ապստամբութիւնը արվեստ է... այդ արվեստի գլխավոր որենքը—կատաղի համարձակութիւնն ու անվերադարձ—վճռական հարձակումն է:

Իլյիչի պես, դեկտեմբերյան ապստամբութեան մասին, արձագանգ տվեց ամբողջ կուսակցութիւնը: Բուլճարիկների կողմից 4-րդ կուսակցական համագումարին (1906 թ. ապրիլին) առաջարկած բանաձևում մենք կարդում ենք.

«Անհրաժեշտ է ավելի յեռանգուն աշխատանք անել մարտական խմբակների քիվը ավելացնելու, նրանց կազմակերպութիւնները բարելավելու յեվ ամեն սեսակ զենքեր հայթհայթելու համար:

«Անհրաժեշտ է ուժեղացնել աշխատանքը գործերի մեջ:

Անոյ գյուղացիական շարժումները նկատի ունենալով... ցանկալի յե ջանք քափել բանվորների յեվ գյուղացիների գործողութիւնները միացնելու, ըստ հնարավորութեան կազմակերպելու համար միաժամանակ յեվ միասնական մարտական յելույթները:

1905 ԹՎԻ ՆԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԵՐԸ

Դեկտեմբերյան ապստամբությունից հետո տեղի ունեցան առանձին ապստամբություններ զանազան տեղերում. Կրոնշտադտում ապստամբությունը կազմակերպվեց Պիտերի բոլշևիկյան ռազմական կազմակերպության կողմից: 1906 թվի գարնանն ուժեղացան գյուղացիական շարժումները: Բայց ցարական կառավարությունը ժամանակ ունեցավ ուժեղանալ, պայքարը թուլացավ: 1906 թվի վերջին պարզվեց, վոր հեղափոխությունը պարտվել է:

Ի՞նչով է բացատրվում այս պարտությունը:

Ամենից առաջ նրանով, վոր գյուղացիները բավարար չափով չոգնեցին բանվորներին:

«Հաշված է—գրում է Իլյիչը 1910 թվին հեղափոխության դասերի մասին գրած հոդվածում, վոր գործարանային բանվորության մեծամասնությունը (մինչեւ յեւեհ հինգհարորդը) մասնակցեց հեղափոխական պայքարին, գործադուլներին, իսկ գյուղացիներին, անկասկած, միայն փոքրամասնությունը, յեւեղի վոյ ավել էան մի հինգհարորդ կամ մի չորրորդ մասը: Գյուղացիները պայքարում ելին ավելի քիչ հաստատակամությամբ, շատ ելին կտրված, ավելի պակաս զիտակից ելին և զեռ հույս ունեյին «բացյուսեկա ցարի» բարության վրա:

Բացի այդ գյուղացիների յեղույթները միաժամանակ չեյին ընթանում բանվորների ապստամբության հետ: Բանվորական ապստամբությունները տե-

ղի ունենցան, մեծ մասամբ, 1905 թվին. վճռական ապստամբությունը, ինչպես մենք տեսանք, տեղի ունեցավ 1905 թվի դեկտեմբերին: Գյուղացիական ապստամբություններն ուժեղացան միայն 1906 թվին: Դժվար չեւր ցարի համար ջարդել բանվորներին և գյուղացիներին առանձին-առանձին:

Դիւավորապես գյուղացիներին բաղկացած բանակը, ցարի ծառաների ձեռքին զենք հանդիսացավ բանվորների և գյուղացիների ապստամբությունը ճրնշելու դործում:

Գյուղացիները գործով պետք է ոգնեն բանվորներին, անհրաժեշտ է բանվորների յեւ գյուղացիների մտքական միությունը—այս է 1905 թվի հեղափոխության գլխավոր դասը:

1905 թվի հեղափոխությունը պայքարի համար մեծ փորձ տվեց: Առաջին անգամ յերևան յեկան և հերոսաբար կռվեցին բանվորների մարտական խմբեր: Դեկտեմբերյան ապստամբությունը ցույց տվեց, վոր բանվոր դասակարգը կարող է վճռական մարտ մղել աշխատավորների թշնամիների դեմ: Հաջորդ հեղափոխության ժամանակ հաղթանակելու, հեղափոխական ռազմական ուժերը լավ դասավորելու համար, անհրաժեշտ եւ ուսումնասիրել 1905 թվի հեղափոխության բոլոր սխալներն ու հաջողությունները:

«Ընկ. Լենինը—պատմում է ընկ. Զինովկը—ամենաուշադիր կերպով ամբողջ մանրամասնություններով ուսումնասիրեց այս մարտական խմբերի ծագման պատմությունը: Դեռ արտասահմանում, ընկ. Լենինը ամեն ջանք թափեց, գտնելու մարտական խմբակների

կենդանի մնացած անդամներին, վորպեսզի հարցաքննի
և իմանա բոլոր մանրամասնությունները»:

Կալվածատերերի արյունալի թագավորության
բոլոր տարիներին, Կ. Լաակցությունը վոչ մի ռուպե
ձեռք չքաշեց ապագա պայքարի համար ռազմական
ուժեր ստեղծելու աշխատանքից: Հակահեղափոխության
որերին մի ֆինլանդական գյուղում բոլշևիկները հա-
վաքեցին ռազմական մարտական կազմակերպություն-
ների համառուսական կոնֆերանս: Կուսակցությունը
շարունակեց իր աշխատանքը ցարական բանակի գին-
վորների մեջ:

Մենշևիկները և մնացած բոլոր համաձայնողա-
կանները կոչ էյին անում բանվորներին այսուհետև
հրաժարվելու ամեն մի պայքարից: Իսկ բոլշևիկները
անդադար զբաղված էյին՝ բանվորների գինված ու-
ժերը ի մի հավաքելով: Ամբողջ կուսակցության անու-
նից այդ որերին իլյիչն ասում եր.

«Ռուսական պրոլետարիատը կարող է պարծենալ
նրանով, վոր 1905 թվին իր դեկավառուքամբ, ըս-
տուկների ազգը առաջին անգամ վերածվեց ցարիզմի
վրա հարձակվող միլիոնավոր զորքի, հեղափոխու-
թյան բանակի: Նույն այդ պրոլետարիատը ներկա-
յումս կարող է ասել համբերատար լեզվ հասցացում
աշխատանքի գասեիարակելու լեզվ պատրաստելու հեղա-
փոխական ավելի եզուր ուժերի նոր կազմեր: «Ծանր
զանգը իզուր չեն կուրչի: Ռուսական ժողովուրդը
այն չի, ինչ վոր եր մինչև 1905 թվը: Պրոլետա-
րիատը վարժեցրեց նրան պայքարի, Պրոլետարիատը կը
սանի նրան գիպի հաղթանակ»:

ԻԼՅԻՉԸ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒՄ Ե ՀՈԿՏԵՄԲԵ- ՐՅԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹՅՈՒՆԸ

1914 թվի ոգոստոսի 4-ին սկսվեց իմպերալիս-
տական պատերազմը: Այդ պատերազմը սկսեցին զա-
նազան յերկրների գիշատիչ-իմպերալիստները, աշ-
խարհի հարստությունները բաժանելու համար: Պա-
տերազմը կռվող յերկրների տնտեսությունը քայքայեց:
Շահագործողների փառքի համար կոտորվեցին միլիո-
նավոր բանվորներ և գյուղացիներ: Աշխատավորներին
հիմարացնելու համար դիմեցին ամեն տեսակ խաբի-
յության: Բուրժուական բոլոր զրչակների և տերտեր-
ների կողմից պատերազմը «սրբազան» համարվեց,
վորը իբր թե վարվում է աշխատավորների յերջանկու-
թյան համար: Այսպիսի ագիտացիա տարան նաև
մենշևիկները և եսերները,*) վորոնք միշտ թագնվում
էյին «ժողովրդի բարեկամ» անվան տակ:

*) Աշխատավորների դավաճան մի կուսակ-
ցություն: Մենշևիկները ավելի հիմարացնում
էյին բանվորներին, իսկ եսերները՝ գյուղացիներ-
ին: Նրանք գյուղացիներին «հող և ազատու-
թյուն» էյին խոստանում, իսկ յերբ 1917 թվին
իշխանությունն իրենց ձեռքն անցավ, եսեր-
ները սկսեցին գնդակահարել այն գյուղացիներ-
ին, վորոնք կալվածատերերից հողը խլում
էյին: 1917 թվի հոկտեմբերին, յերբ բանվորներն
ու գյուղացիները իշխանությունն իրենց ձեռքը
վերցրին, եսերները մնացած բոլոր սպիտակ
զվարդիականների հետ կովեցին խորհրդային իշ-
խանության դեմ, վորպեսզի հողը նորից կալվա-
ծատերերին հանձնեն:

Մենակ բոլշևիկները պատերազմի հենց առաջին օրից սկսեցին մերկացնել նրա իսկական նպատակը: Պատերազմի սկզբի շրջանում բոլշևիկների հրատարակած մանիֆեստում (դիմում) կոչ էր արված «իմպերալիստական պատերազմը վերածելու քաղաքացիական պատերազմի»: Այդ նշանակում է, կապիտալիստների և կալվածատերերի փառքի համար մի յերկրի աշխատավորները չպետք է կռվեն մյուս յերկրի աշխատավորների դեմ, այլ ընդհակառակը՝ պետք է շահագործավորների պայքար առաջացնեն շահագործողների դեմ ամեն մի յերկրի բանվորն ու գյուղացին պետք է կռվի իր յերկրի կապիտալիստի և կալվածատիրոջ դեմ: Բոլշևիկները ցարական բանակում և նավատորմի ղեկավարներին ճշտորեն պատմում էին, թե ի՞նչի համար է պատերազմը:

1917 թվի փետրվարի 27-ին (նոր տոմարով մարտի 12-ին) Պիտերի բանվորներն ապստամբեցին և տապալեցին ցարին: Զինվորները միացան բանվորներին: Վոչ մի զինվորական մաս ցարին չպաշտպանեց: Այդպես պատահեց, վորովհետև բալշևիկները պատմել էին բանակին ճշմարտությունը ցարի դեմ:

Փետրվարյան հեղափոխության ժամանակ Իլյիչը Շվեյցարիայում էր: Նա Ռուսաստան յեկավ ապրիլի 4-ին (նոր տոմարով ապրիլի 17-ին):

Թեև ցարական կարգերը տապալվել էին, սակայն բանվորներն ու գյուղացիները դեռ իշխանություններ իրենց ձեռքը չէին ձգել:

Ցարի և նրա ծառաների փոխարեն կապիտալիստների և կալվածատերերի ուրիշ ներկայացուցիչ-

ներն էին անցել «Ժամանակավոր կառավարություն» գլուխ: Նրանց թունդ պաշտպանում էին մենշևիկներն ու եսերները: Նոր կառավարողները ծածկվում էին ազատություն և նման գեղեցիկ խոսքերով: Թալանչիական պատերազմը, վոր մղվում էր բանվորական և գյուղացիական արյան հեղեղի դնով, ներկայացվում էր, վորպես հեղափոխության համար մղվող պայքար: Գյուղացիներին արգելվում էր պրավել կալվածատերերի հողերը: Բանվորների աշխատանքի պայմանները վատանում էին:

Ընկ. Լենինը և նրա հետ ամբողջ կուսակցությունն ասացին. հարկավոր է պատրաստվել յերկրորդ հեղափոխության համար: Բանվորները պետք է գրավեն իշխանությունը: Բալշևիկները բացատրում էին աշխատավորներին իրերի իսկական դուրսը, նրանք պահանջում էին վերջ տալ խայտառակ պատերազմին, պահանջում էին անմիջապես գյուղացիներին հանձնել կալվածատերերի հողերը. «Ամբողջ իշխանությունը խորհուրդներին» — բացականչում էին բալշևիկները: Բայց խորհրդային իշխանությունը ձեռք բերել կարելի չէ միայն զինված ուժով: Յիվ բալշևիկները յերկու դիմավոր խնդիրներ են դնում՝ զինել բանվորներին և աշխատանք տանել հին բանակի զինվորների մեջ:

Կալվածատերերը, կապիտալիստները, մենշևիկներն ու եսերները — բոլորը միահամուռ ուժերով կատաղի հալածանք սկսեցին բալշևիկներին դեմ: Բալշևիկներին հալածում, բռնադատում էին և ամենակեղտոտ մեղադրանքներ էին բարդում նրանց վրա:

Այս դժվար պայմաններում, բալշևիկներն անո-

րինակելի անձնվիրությամբ տանում եյին իրենց աշխատանքները, բացատրելով բանվորներին և գյուղացիներին նրանց առաջ կանգնած խնդիրների մասին։ Առանց հոգնելու առաջ եր գնում բանվորների զինման աշխատանքը։ Փետրվարյան հեղափոխությունից 7 ուր հետո կենտրոնական կոմիտեյին կից հավաքվեց զինվորական կազմակերպություն։ 1905 թվի մարտական խմբերի որինակով ամենաառաջավոր բանվորների շրջանից կազմակերպվեցին ապագա Կարմիր Գվարդիայի առաջին ջոկատները։ Ժամանակավոր Կառավարությունը բոլոր միջոցներով աշխատում եր խանգարել դրան։

Ընդհատակյա, կառավարության գործակալներից գաղտնի, գործարանները պաշտպանելու կամ քաղաքում հարգ պահպանող միլիցիայի անվան տակ և ուրիշ ճանապարհներով առաջ եր գնում բանվորների զինման գործը։ Պիտերում, Մոսկվայում, Խարկովում, Ուրալում, Դոնի ավազանում, Իվանովո-Վոզնեսենսկում և մեծ քանակությամբ բանվորներ ունեցող բոլոր շրջաններում առաջ եր գնում Կարմիր Գվարդիայի շինարարության գործը։ Բայլզեկիների գործունեությունը նույնպես տարածվում եր հին բանակի շարքերում։ Այնտեղ կազմակերպվում եյին բայլզեկական բժիշկներ, վորոնց շուրջը համախմբվում եյին հեղափոխական զինվորներ։ Բայլզեկիներն առանձին հաջողություն ունեյին նավաստիների մեջ։

Իլյիչը շատ անգամ դուրս եր գալիս զինվորների միտինգներում, և հեղափոխական գործի համար նորանոր ուժեր եր գրավում։

Ընկ. Զիովյեվը հիշատակում և Իլյիչի այսպիսի

մի յեղույթ Սեմյոնովյան գնդի վաշտում, վորոնք այն ժամանակ թշնամաբար եյին տրամադրված մեր դեմ։

«Ընկերները համոզում եյին Իլյիչին այնտեղ չգնալ, վորովհետև վախենում եյին, վոր Իլյիչի համար այդ կարող և վատ վախճան ունենալ։ Յերբ մենք յեկանք գորանոցը, մեզ վիճակվեց անցնել հայրուրավոր յերիտասարդ սպաների միջից, վորոնք նայում եյին Իլյիչին՝ ատամները կրճտացնելով։

«Նա ճանաչում եր ժողովրդին, ճանաչում եր գյուղացիներին և զինվորներին՝ մեր բոլորիցս լավ։ Նա խոսում եր այդ մարդկանց հետ այնպես, վոր այդ հասկանա մասսան, ամբողջ գորանոցը, վորին գլուխ եյին Իլյիչի դեմ, և վորն առաջին վայրկյանին սոււրոցներով եր լսում նրան—մի ժամից հետո դուրս բերեց նրան իր ձեռների վրա։

Քանի գնում եր, բանվորներն ու գյուղացիները ավելի և ավելի եյին հավատում, վոր բայլզեկիները ձիշտ են ասում։ Իրար հետևից բանվորական պատգամավորական խորհուրդները, զինվորական կոմիտեները սկսեցին անցնել բայլզեկիների կողմը, Կուսակցությունը տենդորեն պատրաստվում եր ապստամբության համար։ Յեւ այդ ամբողջ պատրաստությունն ընթանում եր Իլյիչի ղեկավարությամբ։ Ստիպված լինելով ռազմել ժամանակավոր Կառավարությունից գաղտնի, նա կուսակցության աշխատանքին ուղղություն եր տալիս։ Իր թագստոցից նա ուղարկում և կուսակցության Պիտերի և Մոսկվայի կոմիտեներին կոչ-նամակներ։

«Դեպքերն այնքան պարզ ցույց են տալիս մեզ

մեր խնդիրը, վոր դանդաղելը դառնում է ուղղակի հանցանք»:

Նա տալիս է նույն իսկ ապստամբության ծրագիրը:

«Համաձայնեցնել մեր յերեք գլխավոր ուժերը, նավատորմը, բանվորներին և զորամասերն այնպես, վորպեսզի ինչ գնով և ինչ կորուստներ ել, վոր կրելու լինենք, կարելի լինի գրավել առաջին հերթին, ա) հեռախոսը, բ) հեռագիրը, գ) յերկաթուղու կայարանը, դ) կամուրջները»:

«Ջոկել ամենամիճառական տարրերին (մեր «հարվածայինները» (ударников) և բանվոր յերիտասարդությունն, ինչպես նաև լավագույն նավաստիները) և նրանցից կադմել վոչ մեծ ջոկատներ, նրանցով կարևորագույն կետերը գրավելու, ամեն տեղ և բոլոր կարևոր ոպերատիվ գործողություններին մասնակցելու համար, ինչպես որինակ»:

«Շրջապատել և կտրել Պիտերը, վերջնել քաղաքը նավատորմի, բանվորների և զինվորների համաձայնեցված գրոհով—այսպես է խնդիրը (задача), վորը պահանջում է հմտություն և յեռակի համարձակություն»:

Կազմել ջոկատներ, հրացան և ռումբներ (բոմբ) ունեցող լավագույն բանվորներից թշնամու կենտրոնների (յունկերական դպրոցները, հեռախոսը և հեռագիրը և այլն) *) վրա հարձակվելու և շրջապատելու համար. «մեռնենք բոլորով, բայց հակառակորդին բաց չթողնենք» լոզունգով»:

*) Յունկերական դպրոցներում պատրաստվում էյին սպաներ կալվածատերերի և կապիտալիստների վորդինները:

Հեղափոխության ապստամբության մասնակիցներին մեկը, վորը յեկել եր Իլլիչի մոտ Հոկտեմբերյան հեղաշրջումից առաջ, պատմում է.

«Տգեղ տնակի դուռը հատուկ թըխկթըխկոցից հետո բացվում է:

«Կարճ ժամանակ սպասում ենք մաքուր սենյակում, մի քանի խոսք փոխանակելով տանտիրոջ հետ, վոր ամրակազմ մի բանվոր է:

«Մտնում է ակնոցով մի ծերունի, ժպտուն աչքերով, սպիտակած և հասարակ հագնված, կարծում ես կամ վատ դերձակ է, կամ հին գրքեր վաճառող: Կեղծ ծամը և ակնոցները դեն ձգվեցին և ահա մեր Իլլիչը: *)

«Կարճ և անհամբեր հարցեր է տալիս»:

«Ի՞նչ դրության մեջ է նավատորմը»:

«Ի՞նչքան կարող է տալ Պիտերը»:

«Իսկ Կրոնշտադտը»:

«Հյուսիսային Ֆրոնտը»:

«Պիտերում»:

«Գոհ չե՛ս: Հանդիմանում է, վոր հյուսիսային Ֆրոնտի հետ թույլ ենք կապվել:

— «Ինչո՞ւ նավաստիները քիչ են գալիս»:

«Վախենում են մերկացնել ճակատը»:

«Միթե չեն հասկանում, վոր հեղափոխությունը Պիտերում ավելի մեծ վտանգի մեջ է քան ճակատում»:

— «Այնքան էլ չեն հասկանում»:

«Հաստատ տոնով և աներեր կամքով ավելացրեց»:

*) Իլլիչը դեռ այն ժամանակ ծածկվում եր ժամակալավոր Կառավարության հետապնդումից:

«Դանդաղել չի կարելի: Պետք է հավաքել բոլոր ուժերը: Պետք է գնալ Հյուսիսային ճակատը և համաձայնություն գալ ոգնություն մասին: Ինչեւ վոր լինի՝ զինել բանվորներին. ժամանակ այլեւս չկա»:

Հոկտեմբերի 10-ին կուսակցություն Կենտրոնական Կոմիտեն ընկ. Լենինի զեկուցմամբ վորոշում է, վոր «զինված ապստամբությունն անխուսափելի յեւ լիովին հասունացել է»: Հոկտեմբերի 25 ին բանվորներն ու գյուղացիներն իշխանությունը խլեցին: Հակահեղափոխությունը փորձ արեց ճակատից զորամասեր բերել պայքարելու համար հաղթող Խորհրդային իշխանության դեմ: Պիտերում կալվածատերերի և կապիտալիստների վորդիներ-յունկերներն ապստամբեցին: Կռիվը շարունակվեց գրեթե ամբողջ մի շաբաթ: Բայլդերներն, ունենալով իրենց առաջավոր շարքերում բանվորներից կազմված կարմիր գվարդիական ջոկատներ, հին բանակի զինվորներ ու նավաստիներ հերոսաբար կռվում եյին: Պայքարի գլուխը կանգնել էր ընկ. Լենինը: Դիրքերին մասնակից ընկ. Պաբլովսկին պատմում է՝

«Բացառիկ լարվածությամբ Լենինը հետևում էր Կերենսկու հարձակմանը և անմիջական կերպով հաշվի յեր առնում ճակատում տիրող մեր դրությունը, պահանջելով վոր կանոնավոր կերպով իրեն զեկուցեն:

«Լենինը յեկավ ինձ մոտ շտապ և պահանջեց, վոր իմ առանձնասեյակում իր համար սեղան դնեն և հայտարարեց, վոր ուզում է միշտ գործերին տեղյակ լինել... Աստիճանաբար ինքն այդ չնկատելով, նա սկսեց անմիջական կարգադրություններ անել. սրան կամ նրան, Աշխատանքի յիւղում էր, բայց

Լենինին թվում էր, վոր ամեն բան կատարվում է վոչ այնքան արագ... Լենինը բեռնի նման մեխում էր բոլորի գլխին այն միտքը, վոր անհրաժեշտ է ամեն բան կենտրոնացնել, ամեն բան կռուցել պաշտպանության համար: Ապա նա այս մտքից արդեն կազմում է այնպիսի ծրագիր, վորի մեջ, վորպես ամբողջական մեխանիզմի, ալամայից ամեն մեկը գտնում է իր տեղը, իր գործարանի կամ զորամասի տեղերը»:

ԿԱՐՄԻՐ ԳՎԱՐԴԻԱՅԻՑ ԴԵՊԻ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ

Կապիտալիստներն ու կալվածատերերը թե՛ Ռուսաստանում և թե՛ արտասահմանում չկարողացան հաշտվել խորհրդային իշխանութիւն հաղթանակի հետ, Հոկտեմբերյան հեղաշրջման հենց առաջին ամիսներէից բանվորների և գյուղացիների իշխանութիւն դեմ զինված պայքար ե սկսվում: Առաջինը դուրս յեկավ ցարական զինեռալ կալվածատեր Կալեդինը հարավ-արեհեղքում (Ռոստովում): Իրար հետեից սկսեցին յերեան զալ զանազան ալ ճակատներ:

Հին բանակը փախալ ճակատից: Մեր թուրութիւնը ոգտագործեցին զերմանական գիշատիչ կապիտալիստները: Գերմանական կայսրի զինվորները սկսեցին առաջանալ յերկրի ներսը, մեղ առաջարկեց խաղաղութիւն ամենածանր պայմաններ:

Հեղափոխութիւն համար շատ ծանր զրութիւն ստեղծեց: Հետզհետե զարգացող պայքարը պահանջում եր մեծ զինվորական ուժեր: Իլլիչը տեսնում եր, վոր հին բանակից, վորը կառուցված եր փտած ցարական հիմունքների վրա, հեղափոխութիւն համար ոգուտ չկա:

«Հին բանակը,—ասում ե նա խորհուրդների Յերրորդ Համագումարում 1918 թվի հունվարին—զորանոցային խիստ դաստիարակութիւն (մուշտրովկայի) բանակը, զինվորների տանջանքները—անցյալին ան-

ցալ: Նա հիմնահատակ լինելու յե մատնված և նրանից վոչ մի քար չմնաց»:

Սեհրածեց եր կառուցել նոր, հեղափոխական բանակ: Իրա համար անհրաժեշտ եր ամենից առաջ շունչ քաշելու ժամանակ: Իլլիչը կողմնակից ե հանդիսանում զերմանացիների հետ Բրեստյան խաղաղութիւն կնքելուն, թեև ալ դ խաղաղութիւն դաշնագրով զերմանական իմպերիալիստները զրավում եյին մեր մի շարք շրջաններ: «Պեթ և զիջել սարածութիւն, ժամանակ ատեղու համար»—ասում ե Լենինը: Վորսացեք ընդմիջումը, ոգտվեցեք ալ դ շահած ժամանակից հեղափոխութիւն զինված ուժեր կազմակերպելու համար—այսպես եր Իլլիչի՝ կուսակցութիւն և բոլոր աշխատավորներին ուղղած կոչը:

Հեղափոխական բանվորների առաջին շարքի հիմնաքարը հանդիսանում եյին Կարմիր զվարդիայի մարտական ջոկատները, բայց ալ դ ուժերը շատ քիչ եյին: ՈՖիցերական հրամանատարական կազմը իր ճնշող մեծամասնութիւնը թշնամարար եր տրամադրված «հափշտակիչ-բալշիկներին» դեմ: Բանվոր դասակարգն իր հրամանատարները դեռ չունեիր: Չնայած զրութիւնն անասելի ծանր եր, բայց և այնպես Իլլիչի հալատը հեղափոխութիւն ուժի վրա աներեր եր: Նա գիտեր, վոր Կարմիր զվարդիայի ալ դ փոքրութիւլ ջոկատներից պետք ե առաջ դա հզոր Կարմիր Բանակը: Վորովհետե խորհրդային իշխանութիւնն առաջին անգամ աշխարհում հանվում ե բանվորական և գյուղացիական լայն մասսաների վրա:

1918 թ. մարտին խորհրդային IV-րդ համագումարին Իլլիչն ասում ե.

«Յես թույլ եմ տալիս պատմել ինձ հետ պատահած մի դեպքի մասին: Դեպքը պատահեց Ֆինլանդական ճանապարհի գնացքում, վորտեղ ինձ վիճակվեց լսելու մի բանի ֆինլանդացիներին և մի պառավ կնոջ խոսակցությունը:

«Յես խոսակցություն մասնակցել չեյի կարող, վորովհետև ֆիններեն չգիտեյի: Բայց ֆիններեց մեկը, դիմելով ինձ՝ ասաց.

«Դիտե՛ք լո՛ւնջ տարրորինակ բան ասաց այս պառավը: Նա ասաց, վոր հիմա պետք է վախենալ գինված մարդուց: Յերբ յես անտառումն եյի, ինձ հանդիպեց մի գինված մարդ, և փոխանակ ինձնից խլելու իմ հավաքած ցախը, նա դեռ ավելացրեց իմ ցախը»:

«Յերբ ես այդ լսեցի, ինքս ինձ ասացի, թող հարյուր հազարավոր լրագիրներ, ինչպես ել նրանք կոչվելու լինին—սոցիալիստական, գրեթե սոցիալիստական և այլն*), բարձր ձայնով մեղ «դիկտատորներ», «բռնակալներ» և նման բաներ անվանեն:

«Մենք գիտենք, վոր ժողովրդական մասսաների մեջ այժմ այլ ձայն ե բարձրանում: Նրանք իրենց ասում են, հիմա չպետք ե վախենալ գինված մարդուց, վորովհետև նա պաշտպանում ե աշխատավորներին և անխնա կը լինի շահագործողների տիրապետությունը տապալելու համար...

«Ահա, քե ի՞նչ գգաց ժողովուրդը, յե՛վ, ահա քե ի՞նչ ալ ագիտացիան, վորը ճանաչում եմ հասարակ

*) Իլիյչը խոսում ե մենչևիկների, եսերների և Խորհրդային իշխանություն այլ թշնամիների մասին, վորոնք իրենց հակահեղափոխական գործերը թագցնում եյին սոցիալիզմի մասին ասած կեղծ խոսքերի տակ:

չկերված մարդիկ, յերբ երանք պատմում են այն մասին, վոր կարմիր զվարդիականները ուղղում են իրենց ամբողջ կորովը ճահագործողների դեմ—այդ ագիտացիան անհաղթելի յե:

«Նա կանցնի միլիոնների և տասնյակ միլիոնների շրջանում և հաստատորեն կը կռուցի սոցիալիստական Կարմիր բանակ:

«Նա կքսեղծի կարմիր զվարդիայի նոր կազմեր, վորոնք հնարավորություն կքսան աշխատավոր մասսաներին զատիարակելու գինված պայքարի համար...

«Վորովհետև համաշխարհային պայքարի պատմություն մեջ առաջին անգամ, բանակ մտան այնպիսի տարրեր, վորոնք իրենց հետ հն բերում վոչ թե արջունական (казенные) գիտելիքներ, այլ առաջնորդվում են շահագործվողների ազատագրման համար պայքար մղելու գաղափարներով:

«Յե՛վ յերբ մեր սկսած աշխատանքը (Կարմիր բանակի կազմակերպումը) կը վերջանա, Ռուսաստանի Խորհրդային հանրապետությունը անհաղթելի կը դառնա»:

1918 թվի փետրվարի 23-ին դեկրետ հրատարակվեց Բանվորա-գյուղացիական Կարմիր բանակ կազմակերպելու մասին: Կամավորությունից, վորի վրա յեր կառուցված Կարմիր Դվարդիան, մենք հետզհետե անցանք բանվորա-գյուղացիական պետություն ուժերը զորակոչի յենթարկելուն: Հաստատվեց ուժեղ մարտական կարգապահություն, առանց վորի հեղափոխական բանակը ամուր լինել չի կարող: Իլիյչը, վորպես կուսակցություն առաջնորդ, ուղղություն եր տալիս գինված ուժեր կազմակերպելու համար տարած նրա բոլոր աշխատանքներին:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ՄՂԱԾ ՊԱՅՔԱՐԻ ՅԵ- ՌՈՒՆ ՇՐՋԱՆՈՒՄ

«Մենք քար քարի վրա դարսելով, 1918 թ. առաջին կեսում և յերկրորդ կեսի սկզբներում իսկական սոցիալիստական կարմիր բանակի հիմքը դրինք», — ասում է Իլյիշը 1919 թվի մարտի 13-ի ճառում: Կուսակցության բոլոր լավագույն ուժերը, յերկրի ամբողջ միջոցները հատկացված էին բանակի շինարարության համար: Վորովհետև որից որ մեր թըշնամիների՝ ուսական և արտասահմանյան կապիտալիստների ու կալվածատերերի թիվը ավելանում եր:

«Բոլորին հայտնի չէ, վոր այս պատերազմը (քաղաքացիական պատերեզմ. Յես Բ.) մեր վզին փաթաթեցին 1918 թվի սկիզբներին մենք վերջ տվինք հին պատերազմին և նորը չսկսեցինք. բոլորը գիտեն: Վոր արևմուտքում, հարավում, արևելքում մեր դեմ դուրս յեկան սպիտակ գվարդիականները միմիայն շնորհիվ Անտանտայի*) ոգնության, վորը աջ ու ձախ միլիոններ եր շարտում, ըստ վորում իմպերիալիստական պատերազմից մնացած ռազմական գույքի հսկայական պահեստները առաջավոր յերկրների կողմից:

*) Անտանտան դա անգլիական, ֆրանսիական և մյուս իմպերիալիստների միությունն է: Մինչև հոկտեմբերյան հեղափոխությունը այդ միության մեջ էին մտնում նաև ռուսական իմպերիալիստները:

հաճաքվեցին և հանձնվեցին սպիտակ բանակայիններին, վորովհետև պարոն միլիոնատերերը և միլիարդատերերը գիտեն, վոր այստեղ նրանց բախտն է վորոշում, վոր այստեղ նրանք կը կործանվեն, յեթե անմիջապես մեզ չը ճնշեն» (նույն ճառից):

Արտասահմանյան իմպերիալիստները վոսկով և ղենքով ոգնում էին սպիտակ գվարդիականներին նրանց Խորհրդային իշխանության դեմ մղած պայքարի հենց սկզբից: Իսկ նոյեմբերի յերկրորդ կիսից միջազգային կապիտալը սկսում է մեր դեմն ուղարկել նաև իր սեփական ուժերը: 1918 թվի մայիսին մեր ղեմն է ապստամբում չեխոսլավական կորպուսը (կազմված ռազմագերիներից), վորը խաբված և վերակազմված եր ֆրանսիական, անգլիական ու ամերիկյան կապիտալիստների կողմից: Շուտով, սպիտակ բանակայիններին ոգնելու համար հյուսիսում, Արևելանգելսկում անգլիական, իսկ 1919 թվի սկզբին հարավում, Սև ծովի ափին՝ ֆրանսիական զորքեր են ափ հանվում:

1919 թվի մարտի 23-ին կուսակցության ութերորդ համագումարում Իլյիշը ասում է.

«Միջազգային իմպերիալիզմը—այժմ դրանում կասկած չկա—վերջին և առանձնապես ուժեղ փորձն է անում Խորհրդային Հանրապետությունը տապալելու համար: Մեզ համար վոչ մի կասկած չկա, վոր ուժեղ հարձակում արևմուտքից և արևելքից, մի շարք սպիտակ ապստամբությունների հետ, մի քանի վայրերում յերկաթուղին քանդելու փորձեր—ներկայացնում են իրենցից ռազնակից պետությունների իմպերիա-

լիստների կողմից մտածված և յերևի Փարիզում վճռված քայլ»:

Բայց մեր ուժը բանվորների և գյուղացիների գիտակցության մեջ է:

Յեթե այս պատերազմը մղվում է լարված յեռանդով, մեծ հերոսությամբ՝ ապա զա միայն նրա համար է, վոր աշխարհումս առաջին անգամ կազմված է մի բանակ, զինված մի ուժ, վոր գիտի ինչու յե նա կռվում, յեվ առաջին անգամ աշխարհում բանվորներն ու գյուղացիները, անկարագրելի ծանր զոհեր տալով, պարգուրեն գիտակցում են, վոր նրանք պաշտպանում են Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետությունը, աշխատավորների իշխանությունը յեվ համաշխարհային պրոլետարական սոցիալիստական հեղափոխությունը:

1919 թվի ապրիլ-մայիսին դրությունը ճակատներում շատ սպառնալից դարձավ: Հարավում շարժվեց և ուժեղացավ Դենիկինը, Արևելքում իր առաջխաղացումներն սկսեց Կոլչակը: Միջազգային իմպերիալիզմը մեր դեմ համախմբեց 14 պետությունների կապիտալիստների և կալվածատերերի միությունը:

Մոսկվայի Խորհուրդի ապրիլի 4-ի նիստին Իլյիչը այսպես է նկարագրում դրությունը.

«Ներկայումս մեր դեմ հավաքված զինվորական ուժերը շատ շատ են: Առանձնապես Կոլչակը առաջ է քաշել իր ամբողջ պահեստը, նա իր մոտ ունի սպիտակ գվարդիական կամավորներ և պատկառելի քանակությամբ բանդաներ. նրան ոգնում են Անգլիան և Ամերիկան հսկայական քանակությամբ զենքով և ուղղամթիբքով: Ահա թե ինչու ստեղծված դրությունը

պահանջում է մեզնից պարզ կերպով գիտակցել Խորհուրդային Հանրապետության դրությունը դավարությունները»:

1919 թվի հոկտեմբերի 10-ին Իլյիչը նամակով դիմում է կարմիր բանակայիններին:

ԸՆԿԵՐ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՆԵՐԻՆ

«Ընկեր Կարմիր բանակայիններ, Ֆարական գեներալները՝ Յուդենիչը հյուսիսում, Դենիկինը՝ հարավում, նորից լարում են ուժերը, վորպեսզի հաղթեն Խորհրդային իշխանությանը, վորպեսզի վերականգնեն ցարի, կալվածատերերի և կապիտալիստների իշխանությունը:

Մենք գիտենք, ինչով վերջացավ Կոլչակի նույնպիսի փորձը: Յերկար ժամանակ չխաբեց նա Ուրալի բանվորներին և Միբրի գյուղացիներին: Տեսնելով խաբեյություն, կրեյով անվերջ բռնություն, ծեծ, կալվածատերերի և կապիտալիստների վորդիներ հանդիսացող՝ սպաների թալանները, Ուրալի բանվորներն ու Միբրի գյուղացիները ոգնեցին մեր կարմիր Բանակին Կոլչակին ջարդելու համար: Ոոռնբուրգի կազակները անցան ուղղակի Խորհրդային իշխանության կողմը:

Ահա թե ինչու մենք հաստատ կերպով հավատացած ենք, վոր կըհաղթենք Յուդենիչին և Կոլչակին: Նրանց չի հաջողվի վերականգնել ցարական և կալվածատիրական իշխանությունը: Դա չի կարող պատահել: Արդեն Դենիկինի թիկունքում գյուղացիները ապստամբում են: Կովկասում վառ բոցերով վառվում է ապստամբությունը Դենիկինի դեմ: Կուրանի կազակները տրտնջում և հուզվում են, գոհ չլինելով դե-

Նիկինյան բռնություններից հոգուտ կալվածատերերի և անգլիացիների կատարված թալաններից:

Ուրեմն ամուր լինենք, ընկեր կարմիր բանակայիններ: Բանվորներն ու գյուղացիները ավելի միահմուտ, ավելի մեծ գիտակցությամբ, ավելի վճռակա-նությամբ խորհրդային իշխանության կողմն են անցնում:

Առաջ, ընկեր կարմիր բանակայիններ: Դեպի պայքար ցարակաճ գեներալների դեմ, բանվորագյուղացիական իշխանության համար: Հաղթանակը մեր կողմն կը լինի»:

Ն. Լենին

1919 թվի վերջին կարմիր բանակը ջարդեց Դե-նիկինին և Կոլչակին, Մի կանի ամիս շուրջ քաշելուց հետո, կարմիր բանակին նորից վիճակվեց պայքարի բռնվելու մեզ վրա հարձակվող լեհական պաների (իշ-խանների) և հարավում բարոն (մեծ կալվածատեր) Վրանգելի դեմ: 1920 թ. նոյեմբերին վերցվեց Պերե-կովի պարանոցը, (Ղրիմում): Ղրիմը մաքրվեց սպի-տակ բանակային հրոսակներից: Լեհացիների հետ Ռի-գայում հաշտություն կնքվեց: Դրանով վերջացավ քաղաքացիական կռիվը:

Իլյիչը 1918 թվի նոյեմբերից և քաղաքացիական կռիվների ամբողջ ընթացքում, յերկրի պաշտպանու-թյան գլխավոր օրգանի՝ Հանրապետության Պաշտ-պանության խորհրդի նախագահն էր: Բոլորից լավ, Իլյիչն էր կարողանում կենտրոնացնել յերկրի բոլոր ուժերն ու միջոցները ճակատներում հաղթանակ տա-նելու համար:

Լենինի մոտիկ աշխատակիցներից մեկը պաա-մում է Իլյիչի աշխատանքի մասին քաղաքացիական կռիվների տարիներում.

«Քաղաքացիական կռիվների ժամանակ նրա ա-ռանձնատեսակը բոլոր պատերազմական գործողու-թյունների «գլխավոր շտաբն» էր հանդիսանում: Նրա սեղանի վրա գրեթե միշտ գտնվում էին զինվորա-կան քարտեզներ, վորոնցից նա հասկանում էր ավելի լավ՝ քան յուրաքանչյուր ճակատային (фронтвик). նա պահանջում էր մանրամասն զեկուցագրեր (доне-сения) զինվորական գործողությունների (операций) մասին, տասնյակ հեռագրեր էր ուղարկում բոլոր ճակատներին, հավաքում էր (յերբեմն գիշերները) հանձնաժողովներ և խորհրդակցություններ այս կամ այն զինվորական խնդիրները վճռելու համար: Յեր-բեմն մի քանի ժամ անընդհատ նստում էր հեռախոսի մոտ, խոսելով խարկովի կամ Պիտերի հետ: Այդ ժա-մանակվա նրա ճառերի և հոգվածների մեծամասնու-թյունը մտահոգված էին մի մտքով՝ ինչ էլ վոր լինի, կազմակերպել հաղթանակը, թույլ չտալ, վոր սպե-կուլյանտները հացի մենաշնորհը խանդարեն, ապա-հովել կարմիր բանակի համար այն բոլորը, ինչ վոր անհրաժեշտ է հաջող պայքար տանելու համար»:

Առանձին նշանակութուն ուներ հայթայթել ճակատն անհրաժեշտ պարենավորումով, հագուստե-ղենով, ռազմամթերքներով: Յերկրում գոյություն ու-նեցող պաշարները (запасы) անհրաժեշտ էր խիստ հաշվառման յենթարկել: Անհրաժեշտ էր ապահովել գործարանների աշխատանքը բանակին հայթայթելու համար: Այս բոլոր աշխատանքներին Իլյիչն էր ուղ-ղություն տալիս:

«Բոլոր ուժերը—ասում էր նա Սիբիրի գյուղա-ցիներին գրած նամակում—բոլոր միջոցները, ամբողջ

հմտությունը (умение) ամբողջապես տալ Կարմիր Բանակի կազմակերպելու և ուժեղացնելու գործին: Վոչ թե վախից դրդված, այլ խղճով կատարել Կարմիր Բանակի մասին յիշած որենքները, ամեն կերպ պաշտպանել նրա մեջ կարգապահություն, Կարմիր Բանակին ոգնել ամեն բանով, ինչով վոր կարող և ամեն մեկը — հա այս և ամեն մի գիտակից գյուղացու և բանվորի ամենագլխավոր պարտականությունը:

Մի ընկեր պատմում է 1918 թվին Լենինի հետ ունեցած իր հանդիպման մասին.

«Մեզ, Արխանգելսկում ապրողներին համար, դեռ 1918 թվի սկզբին պարզվեց, վոր անգլիացիները յեթե մոչ վաղը, քաղա ուրեմն մի, կամ յերկու ամսից՝ կը փորձեն Հյուսիսի տերը դառնալ:

1918 թվի մարտի սկզբին մենք իրավունք ստացանք հյուսիսային նավահանգիստների բոլոր թանկագին իրերը փոխադրել: Աշխատանքը յեռում էր: Կենտրոնից յերկու կուսակցական աշխատողներ էյին ուղարկել, ոգնելու համար: Յես ղեկավարում էյի հում նյութերի (պղինձ, արձիճ, կլայեկ, ցինկ և այլն) արտահանումը: Հուլիսի 28-ին Արխանգելսկից ուղարկվեց վերջին վագոնը, վորը բարձված էր մետաղով, իսկ ոգոստոսի 2-ին անգլիացիները գրավեցին Արխանգելսկը:

Յես գիտեյի, վոր Վլադիմիր Իլյիչը հետաքրքրվում էր այդ աշխատանքով և, դառնալով Մոսկվա, կարճ կերպով գրեցի Վլադիմիր Իլյիչին և Ալեքսեյ Իվանովիչ Ռիկովին աշխատանքները վերջանալու մասին:

Յերկու օրից հետո ինձ հայտնեցին, վոր Լենինն

ուզում է ինձ անձամբ լսել, կամ թվիր ստանալ: Յես ճանապարհվեցի Լենինի մոտ և հանդիպեցի նրան միջանցքում: Յես նրան հիշեցրի իմ մասին: Նա ինձ ասաց.

«Յես շատ զրադված եմ, բայց դուք ինչ գործ ունեք»:

«Յես վերադարձել եմ Արխանգելսկից, վորտեղ մասնակցեցի տեղափոխմանը:

«Ահա, լավ, լավ — կենդանացած ասաց Վլադիմիր Իլյիչը — ասացեք, գործն ինչպե՞ս է: Ի՞նչ է արված»:

Յես յերկու բոլորում նկարագրեցի դրությունը: Վլադիմիր Իլյիչն ընդհատելով ինձ, ասաց՝

«Այդ բոլորը լավ է, իսկ թվեր ունե՞ք»:

Յես նրան ցույց տվի թվերը: Նայելով նրանց՝ նա ցույց տվեց 1,862,000 փուլ գունավոր մետաղների թիվը և հարցրեց՝

«Այս բոլորը լրիվ բերե՞ք»:

— Բոլորն ել այստեղ է, Մոսկվայումն է, պատասխանեցի յես:

«Իսկ ասացեք, յեթե մեզ ստիպեն պաշտպանվել, ինչպե՞ս հարկն է, դա վորքան ժամանակ կը բավականացի:

«Այն բոլոր ֆաբրիկաների հետ, վորոնք կան Ռուսաստանի այլ վայրերում և յեթե այդ բոլորի 90 տոկոսը դնա միայն պաշտպանության համար՝ տարի ու կես և մոչ տվելի»:

«Ինչո՞վ կը հաստատեք, վոր այդ այդպես է»:

«Հաստատելու փաստ հետս չունիմ, բայց յես յերկու ու կես տարի մոտիկ եմ յեղել Ռուսաստանի

մետաղի հայթայթման գործին և յերաշխավորում եմ, վոր դրա մեջ մեծ սխալ չկա»:

«Լավ, այսպես, այսպես,—մտքումն ինչ վոր խորհելով՝ արտասանեց Վլադիմիր Իլյիչը, ապա ավելացրեց:

«Դուք թվերը թողեք ինձ»:

«Նրանք ձեզ համար են պատրաստված»:

«Նո՛ւ, շնորհակալ եմ: Յես շտապում եմ»:

Կամ ուրիշ մի դեպք:

Հիշում՝ եմ ինձ մոտ սենյակս ներս վաղեց ճակատներից մեկի հայթայթման մի կոմիսար, պահանջելով լրիվ կերպով բավարարել, իր պահանջները: Ծանոթանալով նրա այդ պահանջներին, յես պատասխանեցի նրան, վոր դժբախտաբար այդ քանակությամբ նա ստանալ չի կարող:

Յեռանդուն կոմիսարը չեւ դիջում, հենվելով հանգերձանքի բացակայության փաստի վրա: Տեսնելով, վոր սպառնալիքները չեն ոգնում, նա հայտարարեց, վոր գործը կըհասցնի ընկ. Լենինին:

Յերկու որից հետո նա նորից ինձ մոտ յեկավ և սեղանի վրա դրավ յերկտող:

Յես պահանջագրի վրա կարդացի վոչ վոքի չըհասցեագրված մակագրություն, ընկ. Լենինի ձեռքով գրված:

«Յես լսեցի ընկերոջ: Կարիքն անորինակ ե: Արդոք չե՞ք նահանջի ձեր պլանից և չե՞ք տա արդյոք, յեթե վոչ բոլորը, գեթ ավելին, քան ձեր հաշվով հասնում ե»:

Ընկ. Լենինը քաղաքացիական պատերազմի գլխավոր հերոսն եր: Վորովհետև նա կանգնել եր այն կուսակցության գլխին, վորը ղեկավարում եր բանվորների և գյուղացիների ամբողջ պայքարը:

ԻՆՉՈՒ ՀԱՂԹԵՑ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ

Այդ ինչպե՛ս պատահեց, վոր բանվորներն ու գյուղացիները, վորոնք յերբեք չեյին սովորել կառավարել, կարողացան հաղթական բանակ կառուցել, կարողացան դեմ կանգնել ամբողջ աշխարհի կապիտալիստների և կալվածատերերի հարձակմանը, վորոնք անհամեմատ ավելի զորք և զենք ունեյին:

Այս հարցը պետք ե իրեն տա խորհրդային Միության և ամբողջ աշխարհի ամեն մի աշխատավոր: Յեթե մենք իմանանք, թե ինչու հաղթեցինք մեր դժվարին զինված պայքարում, մեզ ավելի հեշտ կը լինի հաղթել և խորհրդային պետության շինարարության ու հեղափոխության ամրացման ամենորյա աշխատանքների ընթացքում:

Ընկ. Լենինը ցույց ե տալիս այն պատճառները, վորոնցով բացատրվում ե Կարմիր բանակի հաղթանակը:

Ս.մեհից առաջ այն պատճառով, վոր ցրա գլխին կանգնած եր կոմունիստական կուսակցությունը—բանվոր դասակարգի լավագույն մարտիկները յերկաթյա շոկատը: «Ս.ռանց յերկարյա, պայքարում բովված, ռվալ դասակարգի լավագույն մասի վստահությունը վայելող կուսակցության. վորը կարողացա հետեվել մասսայի տրամադրության յեվ ազգի ցրա վրա—այսպիսի հաջող պայքար մղել անհնար ե» այսպես ե գրում 1920 թվի ապրիլին Իլյիչը, տալով խորհրդային իշխանության համար մզած մեր ամբողջ պայքարի ամփոփումները:

Բայլշեիկները 1905 թվին կառուցին առաջին բանվորական մարտական խմբեր: Առաջին հեղափոխութեան պարտութեանից հետո, ցարական հրոսակների տիրապետութեան ամենամռայլ օրերին, բայլշեիկները անվախ կերպով առաջ ելին տանում իրենց աշխատանքները, յերկրորդ հեղափոխութուն պատրաստելու համար: 1917 թվին բայլշեիկները ստեղծում են կարմիր Գվարդիայի առաջին ջոկատները: Քաղաքացիական կռիւները տարիներում կոմունիստները առաջապահ ջոկատներում և ամենավտանգավոր պոստերում ելին: Միայն ունենալով այնպիսի մարտական ցարք, ինչպիսիք կոմկուսակցութիւնն է, բանվորներն ու գյուղացիները կարող էին հաղթել անհաղթաւ պայքարում:

Մենք հաղթեցինք նրա համար, վորովհետեւ կուսակցութեան ղեկավարութեամբ իրագործեցինք բանվորների յեւ գյուղացիների մարտական միութիւնը:

«Միայն շնորհիւ նրան, վոր մեր քաղաքացիական պատերազմը մղվում էր իրենց իրենց ազատագրող բանվորների և գյուղացիների կողմից, զտնվելին ուժեղ կամքի տեր մարդիկ, վորպեսզի յերկու տարվա ընթացքում անընդհատ, անասելի ծանր և զբոսվարին պայքարներում առաջ տանեն այդ պատերազմը...

Անկասկած, մենք այսեղ տեսնում ենք ի հաստատութիւն այն բանի, վոր կապիտալիստների լծից ազատագրված բանվորների յեւ գյուղացիների համախմբված ուժը, իսկապէս հրաշքներ է գործում:

(Ընկ. Լենինի 1919 թ. նոյեմբերի ճառից):

Հանձինս կարմիր Բանակի իրագործվեց բանվորների և գյուղացիների մարտական միութիւնը, այն միութիւնը, վորի մասին ասում էր մեծ առաջնորդը տասնյակ տարիներ սրանից առաջ: Այդ միութեան համար բանվոր դասակարգը հսկայական և ծանր զոհեր տվեց:

Սյո յերեք ու կես տարի—ասում էր Իլյիչը 1921 թվի մարտին—նշանակում էին իրենց բանվոր-գասակարգի, պրոլետարիատի համար այնպիսի զոհ-բաղոյնը այնպիսի գրկանքներ, այնպիսի զոհեր, ամեն մի կարիքի այնպիսի սրումը, վորի նմանը չեղել աշխարհում:

Հսկայական քանակութեամբ բանվորներ ճակատ գնացին, վորտեղ նրանք կազմում էին ամենամարակուռ շարքեր: Նրանք, վորոնք մնացել էին պաշտպանութեան համար աշխատելու, սովածութիւն և ցուրտ կրեցին:

Հակահեղափոխութեան հարձակման ամենաահարկու օրերին 1919 թվի ապրիլին Իլյիչն ասում էր.

«Մենք հաստատապէս պետք է իմանանք, վոր բանվոր դասակարգի ուժերի ոգնութեամբ միայն մենք կարող ենք հաստատուն վորտեղ վրա կանգնել, և դրա համար եւ մեր պրոլետարիատի լավագույն ուժերը մենք պետք է ուղարկենք այնտեղ՝ ճակատը...

Մեզանում միշտ և այժմ բանակը այն թերութիւններն է, վոր նա բավարար չափով չի համախմբված, բավականաչափ կազմակերպված չէ. այդ գործում ամբողջ ոգնութիւնը պետք է հասցնեն բանվորները և նրանց վրա պետք է լինի ամբողջ հույսը: Այն բանվորները, վորոնք կարող են բոլորին պատմել իրենց

ապրածը, իրենց տանջանքները — միայն այդ բանակն է վերածում և կարող է վերածել գյուղացիներին գիտակից և մեզ անհրաժեշտ մարտիկներ»:

Շնորհիվ բանվոր դասակարգի այսպիսի զոհերի և դիմացկանության, բանվորների և գյուղացիների մարտական միությունը հաղթեց՝ կալվածատերերի և կապիտալիստների միության դեմ մղած պայքարում:

Քայց մեր ներքին ուժերը կարող են չբավակահացնել, չեք նեղ չոժանգակեն ամբողջ աշխարհի բանվորները:

Մենք արդեն կարողացինք, վոր 1918 թվի յերկըրորդ կիսին, միջազգային իմպերիալիստները սկսեցին զորքեր ուղարկել խորհրդային իշխանությունը տապալելու համար: Յնվ ի՞նչ ենք մենք տեսնում: Ինչքան ել վոր իմպերիալիստները աշխատում եյին հիմարացնել իրենց զինվորներին և նավաստիներին, բայց այնուամենայնիվ ճշմարտությունը մեր հեղափոխության մասին հասնում եր նրանց: Մենք նկատում ենք մի շարք դեպքեր, յերբ ոտարերկրյա զորքերը հրաժարվում են կռվել բայրիկները դեմ: Ֆրանսիական նավաստիները հրաժարվեցին ոմբակոծել մեր ծովափնյա քաղաքները, Ողեսայում բռնուտ արին զինվորական մասերը: Իմպերիալիստները սկսեցին վախենալ չլինի թե «բոլշևիկական վարակն» ազդի զինվորների վրա և սկսեցին նրանց աստիճանաբար դուրս բերել: Արտասահմանյան բանվորները ամեն կերպ խանգարում եյին իմպերիալիստներին ոգնության հասնելու սպիտակ քանակայիններին:

«Մեր դեմ յերեք տարվա ընթացքում կռվեցին աշխարհի բոլոր ամենահարուստ պետությունները:

Այն ռազմական ուժը, վորը մեր դեմն եր կանգնած և վորը ոգնում եր կոլչակին, Յուդենիչին, Դենիկինին և Վրանգելին, դուք հրաշալի կերպով գիտեք (ձեզանից ամեն մեկը մասնակցել է պետերադմին), այդ ուժը մի քանի անգամ անհամեմատ և անպայմանորեն գերակշռում եր մեր ռազմական ուժին:

«Դուք շատ լավ գիտեք, վոր այդ բոլոր պետությունների ուժը անհամեմատ ավելի շատ է մեր ուժից և ներկայումս: Ինչպես այդ կարող եր պատահել, վոր նրանք իրենց նպատակ եյին դրել հաղթել խորհրդային իշխանությանը և չհաղթեցին: Ինչպես կարող եր այդ լինել:

«Դրան մենք ճիշտ պատասխան ունենք:

«Այդ կարող եր լինել չեվ այդ յեղավ նրա համար, վորովհետեւ բոլոր կապիտալիստական յերկրների պրոլետարները մեր կողմն եյին» (Լենինի 1919 թ. մարտի ճառից):

«Անուղղակի ոգնությունը, դանդաղ ոգնությունը մենք ստացանք այնքան, վոր հատկապես այդ ոգնությունը, հատկապես ամբողջ աշխարհի և նույնիսկ մեզ ամենից շատ թշնամի պետությունների բանվորական աշխատավորական չեվ գյուղացիական ու հողագործական մասսաների համակուրցունքը յեղավ վերջին չեվ ամենավճռական պահանջ, վորպեսզի մեր գեմ ուղղված արշավանքը կրախով վերջանա: (խորհուրդների 9-րդ համագումարում ասած ճառից):

ԱՌԱՋՆՈՐԴԻ ՊԱՏԳԱՍԸ

«Մենք մեզ ասում ենք. ձեռնարկելով խաղաղ շինարարության, մենք ամեն ջանք կը քափենք, վերապես շարունակենք այդ աշխատանքը առանց ընդհատման: Միաժամանակ ընկերներ, պատրաստ լինելով, պատշաճանքներ մեր յերկրի պատշաճացնելուցը յեվ Կարմիր բանակը վերադառնալու աչքի լույս»:

Այս խոսքերը արտասանվեցին Իլյիչի կողմից 1921 թվի դեկտեմբերի 21-ին, Խորհուրդների 9-րդ համագումարում—(այդ վերջին համագումարն էր, վերջինը նաև ներկա յեր):

Այդ որվանից անցել է ամբողջ յերեք տարի և Խորհրդային Միության դրությունը շատ բանով է փոխվել: Բարձրացվեց գյուղատնտեսութունը, ուժեղացավ պետական արդյունաբերությունը: Յեվ թշնամիները պետք է ընդունեն, վոր մենք աճում ենք, վոր բանվորներն և գյուղացիները կարող են և՛ կռվել, և՛ խաղաղ ճանապարհով կառուցել իրենց նոր կյանքը: Իմպերիալիստները լավ են փորձել կարմիր բանակայինների ուժը, նրանք ստիպված էին համոզվել, վոր զգալիորեն հաղթել Խորհրդային իշխանությանը: Գրեթե բոլոր կապիտալիստական պետութայնները ստիպված էին մեզ ճանաչել»:

Բայց ընկ. Լենինի կողմից 1921 թվին ասած խոսքերը, միշտ թարմ են մնում ամեն մի բանվորի և գյուղացու համար: Մենք մինչև այժմ չըջապատված ենք ամեն կողմից թշնամիներով, վորովհետև մեր

Միութայունը աշխարհի միակ յերկիրն է, վորտեղ բանվորներն ու գյուղացիներն են պետութայն գլուխը: Վերապսղի հնարավոր լինի հանգիստ աշխատել, պետք է, «աչքի լույսի պես պահել Կարմիր բանակը»:

Կարմիր բանակայինը, վոր որինակելի կերպով վարժվում է, յերկրայինը կամ մինչդիտակոչայինը, վորոնք ուշադրությամբ սովորում են ռազմական գործը և քաղաքագիտութայունը հավաքավայրերում:

Գյուղացի կամ բանվոր, վորոնք ոգնում են Խորհրդային իշխանութայն ռազմական շինարարութայն գործում:

Նրանք բոլորը կատարում են Իլյիչի գլխավոր պատգամներից մեկը:

Նույն այն պատճառներով, վորոնցով Կարմիր բանակը հաղթեց քաղաքացիական պատերազմում, մենք հաղթում ենք և կը հաղթենք ապագայում:

Մեր կռվի գլուխն է անցել առաջվա պես Ռուսաստանի Կոմունիստական (բոլշևիկների) կուսակցութայունը: Մի կուսակցութայուն, վորն անընդհատ շարունակում է իր առաջնորդ Լենինի գործը: Մի կուսակցութայուն, վորն ավելի քան 25-ամյա կռվի փորձառութայուն ունի, վորն իր փորձառութայունն ավելացնում է որ որի վրա:

Կուսակցութայն ղեկավարութայամբ ամրացավ և անխզելի դարձավ բանվոր դասակարգի միութայունը գյուղացիութայն հետ: Առաջ այդ միութայունը ռազմական էր, այժմ նա տնտեսական է: Պետական արդյունաբերութայն և գյուղացիական տնտեսութայն կապն ամրանում է որ-որի վրա: Համառ, անդուլ

աշխատանքով մենք այդ ուղղությամբ ձեռք կը բերենք նորանոր հաջողություններ:

Առաջվա պես մեզ համակրում են ամբողջ աշխարհի աշխատավորները, Տեղ-տեղ դանդաղ, իսկ տեղ-տեղ ավելի արագ նրանք պատրաստվում են հետեւելու մեր որինակին:

Կարմիր բանակը մի սպառնալիք է խորհրդային իշխանության բոլոր թշնամիների համար: Կարմիր բանակը բոլոր կեղեքվողների ապավենն է: Կուսակցությունն ու խորհրդային իշխանությունը շարունակում են լենինի գործը: Պահելով նա պատգամները, նրանք պահպանում են աչքի լույսի պես Կարմիր բանակը, կատարելագործում են և ուժեղացնում են նրան:

Հաստատապես հիշենք.

«Կախաղաններով հարուստ ճանապարհով անցնելով, մեր կուսակցությունը վոչ թե մեկ կամ յերկու տարում, այլ ավելի քան տասնյակ տարիների ընթացքում անշեղ կերպով պատրաստել է Կարմիր բանակի ապագա կազմերը:

Այդ կուսակցությունը Կարմիր բանակի կոլլեկտիվ (հավաքական) մի կազմակերպիչն էր, այդպիսին էլ նա մնում մինչև այժմ: Մեր կուսակցությունը բանակի գլխավոր շտաբն է. Կենտրոնական Կոմիտեն, վոր ստեղծվել է հուլյնպես յերկար տարիների ընթացքում՝ Կլադիմիր Իլյիչի ղեկավարությամբ կատարած ընտրությամբ, այդ կոլլեկտիվ կազմակերպիչն է հանդիսանում»:

24.

40. 791